

Motion till riksdagen 2022/23:2404

av **Ulrika Liljeberg m.fl. (C)**

med anledning av prop. 2022/23:126 Hemliga tvångsmedel – effektiva verktyg för att förhindra och utreda allvarliga brott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det efter två år bör genomföras en utvärdering för att säkerställa preventivlagens effektivitet, proportionalitet och rättssäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det inom ett år bör utvärderas och säkerställas att myndigheterna har de resurser som krävs för att uppfylla sina uppgifter på ett effektivt, rättssäkert och förutsebart sätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Näst intill varje dag skjuter gängkriminella någon i Sverige eller spränger byggnader, bilar eller människor. Det är ett kritiskt, ofta dödligt, hot mot individen och ett lika allvarligt hot mot samhället i stort. Statens våldsmonopol utmanas och den mellanmänskliga tilliten urholkas. Och trenden går åt fel håll: Under många år minskade det dödliga våldet gradvis i förhållande till folkmängd men har sedan 2014 börjat öka igen. Uppgången sedan dess beror direkt på konflikter i den kriminella miljön. Sverige är numera ett av de länder där det skjuts mest och det EU-land där det skett den enskilt största ökningen av dödligt skjutvåld. Förra året blev ett lågvattenmärke i antal sprängningar och skjutningar. Bara skjutningarna lämnade 107 personer skadade och 62 döda.

Brottsligheten i de kriminella miljöerna är dock inte begränsad till skjutvapenvåld och sprängningar, utan även andra allvarliga brott är vanligt förekommande, såsom narkotikabrott, smuglingsbrott och ekonomisk brottslighet. Narkotikahandeln utgör en betydande inkomstkälla för de kriminella nätverken, och våld och konflikter i de kriminella miljöerna är ofta narkotikarelaterade. Det kan t.ex. vara fråga om uppgörelser

om vem som ska hantera narkotikamarknaden i ett visst område. Regeringens proposition om hemliga tvångsmedel för att förhindra och utreda allvarliga brott är därför en välkommen och tyvärr nödvändig insats. Centerpartiet håller med om behovet av en utökning av polisens och åklagarnas verktygslåda på sätt som verkligen kan göra skillnad i såväl brottsbekämpning som lagföring.

Den lagstiftning som regeringen nu föreslår är som sagt nödvändig, och i stora delar välavvägd. Det är en självklarhet att all lagstiftning ska vara väl genomtänkt och noggrant analyserad för att uppfylla de höga krav på lagstiftningens kvalitet som vi har i Sverige. Men det är i fall som detta – som rör lagstiftning av synnerlig vikt för ett av vår samtids största samhällsproblem och som samtidigt har långtgående inverkan på individuella fri- och rättigheter – av avsevärd vikt att lagstiftningen verkligen är genomlyst och att regeringen är ödmjuk inför de svårigheter och konsekvenser som lagstiftningen innebär. Flera remissinstanser, bl.a. JO, JK, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, Sveriges advokatsamfund och juridiska fakulteten vid Uppsala universitet efterlyser, också en helhetssyn på regleringen om hemliga tvångsmedel. De anser att det är svårt att få en överblick över de samlade och långsiktiga effekterna av förslagen. Centrum för rättvisa m.fl. efterfrågar en mer ingående analys av förslagets förenlighet med Europadomstolens praxis på området, särskilt vad gäller proportionalitetsprincipen. Ansvaret vilar därför tungt på regeringen och dess myndigheter att genomföra och uppfölja detta, att använda de verktyg de nu får tillgång till och att dessa befogenheter inte används mer eller mer ingående än vad som krävs för ändamålet med åtgärden, och att dokumentationen av dessa beslut sköts. Polismyndigheten har också ett särskilt viktigt ansvar att i det dagliga arbetet samvetsgrant och balanserat väga de repressiva och rättsstatliga principerna mot varandra. Det är därför viktigt att en utvärdering av lagstiftningen genomförs för att utreda hur tolkning och tillämpning förhåller sig till bl.a. proportionalitetsprincipen under Europakonventionen, enskilda fri- och rättighetsaspekter, särskilt vad gäller rättssäkerhets- och integritetsfrågor, helhetsbilden av hemliga tvångsmedel och avsedd effekt. Centerpartiet anser att förslaget med utvärdering inom fem år är alltför generöst i förhållande till dessa aspekter, och att en utredning bör tillsättas inom två år från ikraftträdandet för att säkerställa att lagen får de effekter som avses.

Förslagen leder också till ökade kostnader för Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Tullverket, Ekobrottsmyndigheten, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, Skatteverket och Sveriges Domstolar. Regeringen måste därför tillse att myndigheterna och medarbetarna har rätt stöd, resurser, verktyg och ledarskap för att genomföra detta och att det finns finansiering för de nya och utökade uppdrag som nu landar på berörda myndigheter. Regeringen måste därför inom ett år utvärdera och säkerställa att myndigheterna har de resurser som krävs för att uppfylla sina uppgifter på ett effektivt, rättssäkert och förutsebart sätt.

Ulrika Liljeberg (C)

Malin Björk (C)

Martina Johansson (C)